

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA‘LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
MIRZO ULUG‘BEK NOMIDAGI O‘ZBEKISTON MILLIY
UNIVERSITETI

RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VA
SUN'YI INTELLEKTNI RIVOJLANTIRISH
ILMIY-TADQIQOT INSTITUTI

«KOMPYUTER LINGVISTIKASINING
ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALARI – CTCL .2023»

MAVZUSIDA VAZIRLIK MIQYOSIDA
ILMIY-AMALIY ANJUMAN
DASTURI

TOSHKENT – 2023

Hurmatli _____!

Sizni 2023-yil 14-aprel kuni Mirzo Ulug‘bek nomidagi O‘zbekiston Milliy universiteti O‘zbek filologiyasi fakulteti Kompyuter lingvistikasi va amaliy tilshunoslik kafedrasida o‘tkaziladigan “**Kompyuter lingvistikasining zamonaviy texnologiyalari - CTCL.2023**” mavzusidagi ilmiy-amaliy konferensiyaga taklif etamiz. Ochilish marosimi soat 10:00 da O‘zbekiston Milliy universiteti O‘zbek filologiyasi fakulteti binosi 321- ma’ruzalalar zalida o‘tkaziladi.

Konferensiyada quyidagi 4 ta sho‘ba faoliyat yuritadi:

- 1- **Sho‘ba.** Korpus lingvistikasining dolzarb masalalari
- 2- **Sho‘ba.** Til ta’limida kompyuter texnologiyalari
- 3- **Sho‘ba.** NLPda til va nutq tahlili (Lingvistik analizator: morfologik, sintaktik va semantik tahlil, nutq analizi va sintezi)
- 4- **Sho‘ba.** Kompyuter leksikografiyasi: ontologiya, tezaurus

Konferensiya ishtirokchilarini ro‘yxatga olish 14-aprel kuni soat 9:00 dan boshlanadi.

DASTURIY QO‘MITA TARKIBI:

Y.S.Ergashev	O‘zbekiston Milliy universiteti ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo‘yicha prorektor
H.Boltaboyev (rais)	O‘zbekiston Milliy universiteti O‘zbek filologiyasi fakulteti dekani, f.f.d., prof.
M.Aripov	O‘zbekiston Milliy universiteti professori, texnika fanlari doktori
A.I.Atabekov	Raqamli texnologiyalar va sun‘iy intellektni rivojlantirish ilmiy-tadqiqot instituti direktori
N.Z.Abduraxmonova	O‘zbekiston Milliy universiteti professori, f.f.d.
E.Nazirova	Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti professori, t.f.n.
M.Ch.Aliyev	PhD, IT park prezidenti, Rossiyaning Adigeya davlat universiteti O‘zbekistondagi rasmiy vakili
B.Zakirov	PhD, Tokio universiteti prorektori
A.Nazrullayev	PhD, Kommunikatsiya va axborot kommunikatsiya texnologiyalari muhandisi

**KONFERENSIYA TASHKILYI QO'MITASINING
T A R K I B I:**

N.Z.Abduraxmonova	O'zMU O'zbek filologiyasi fakulteti Kompyuter lingvistikasi va amaliy tilshunoslik kafedrasini mudiri, f.f.d., professor.
T.Z.Taxirov	O'zMU O'zbek filologiyasi fakulteti Kompyuter lingvistikasi va amaliy tilshunoslik kafedrasini professori, f.f.n.
D.A.Fattoxova	O'zMU O'zbek filologiyasi fakulteti Kompyuter lingvistikasi va amaliy tilshunoslik kafedrasini dotsenti
N.Sh.Inogamova	O'zMU O'zbek filologiyasi fakulteti Kompyuter lingvistikasi va amaliy tilshunoslik kafedrasini katta o'qituvchisi
F.R.Topildiyeva	O'zMU O'zbek filologiyasi fakulteti Kompyuter lingvistikasi va amaliy tilshunoslik kafedrasini o'qituvchisi
O.O.Yo'lbarsov	O'zMU O'zbek filologiyasi fakulteti Kompyuter lingvistikasi va amaliy tilshunoslik kafedrasini o'qituvchisi
F.M.Aliyev	O'zMU O'zbek filologiyasi fakulteti Kompyuter lingvistikasi va amaliy tilshunoslik kafedrasini o'qituvchisi
M.S.Jo'raqulova	O'zMU O'zbek filologiyasi fakulteti Kompyuter lingvistikasi va amaliy tilshunoslik kafedrasini o'qituvchisi

REGLAMENT

09:00 – 10:00	Ro'yxatga olish.	Yalpi majlisda ma'ruza – 10-15 daq.
10:00 – 13:00	Yalpi majlis.	Sho'ba majlislaridagi ma'ruza – 10 daq.
14:00 – 18:00	Sho'balar majlisi.	Muhokama – 3 daqiqagacha

ZOOM konferensiyaga ulanish:

<https://us02web.zoom.us/j/84816237582?pwd=Y2hWeFp0Y0w2eVh1T2VMsG10ZWJQU09>

KIRISH SO‘ZI

R. Shirinova	O‘zbekiston Milliy universiteti Xalqaro aloqalar bo‘yicha prorektor f.f.d., prof.
H. Boltaboyev	O‘zbekiston Milliy universiteti O‘zbek filologiyasi fakulteti dekani, f.f.d.
A.I. Atabekov	Raqamli texnologiyalar va sun‘iy intellektni rivojlantirish ilmiy-tadqiqot instituti direktori
M.Ch. Aliyev	Rossiyaning Adigeya davlat universiteti O‘zbekistondagi rasmiy vakili

MA‘RUZACHILAR:

M.Aripov , O‘zbekiston Milliy universiteti professori, texnika fanlari doktori	Kompyuter lingvistikasining zamonaviy muammolari
A.Nazrullayev , Mohirdev.uz onlayn ta‘lim platformasi asoschisi	Loyiha doirasida amalga oshirilayotgan ishlar
L. Boboyev , Texnika fanlari nomzodi, (PhD) Japan Digital University IT bo‘lim boshlig‘i	NLPda til va nutq tahlili
A.Biimbetov , Dasturiy mahsulotlarni ishlab chiqish departamenti boshlig‘i	TILIM.UZ loyihasi haqida
E. Nazirova , Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti professori, t.f.n.	Turkiy tillar o‘rtasida tabiiy tillarni qayta ishlash modeli (o‘zbek tili misolida)
N.Abduraxmonova , O‘zbekiston Milliy universiteti professori, f.f.d.,	O‘zbek tili elektron korpusini rivojlantirishda o‘zaro hamkorlik masalalari

Kompyuter lingvistikasi va amaliy
tilshunoslik kafedrasini mudiri

13:00 – 14:00

TUSHLIK

1-SHO‘BA. KORPUS LINGVISTIKASINING DOLZARB MASALALARI

O‘tkazilish joyi: O‘zbek filologiyasi fakulteti binosi, 105-xona

Rais – Abduraxmonova N.

Rais o‘rinbosari – Yulbarsov O.

1. *Abduraxmonova Nilufar Zaynobiddin qizi, Tulyaganova Nilufar Baxtiyorovna.* Ta’limiy korpus yaratish tajribasidan
2. *Karimov Suyun Amirovich, Tursunov Muhammadsolih Sa’din o‘g‘li.* UZBEKCORPORA.UZ: O‘zbek tili milliy korpusida matn bilan ishlash
3. *Гули Тоирова Ибрагимовна.* Создание и значение языка корпус в Узбекистане
4. *Abduraxmonova.N., Rajabova K., Hasanov S., Jumanazarova D., O‘roqova D., Yo‘ldosheva R.* Og‘zaki nutq kompyuter korpuslari
5. *Sharipov Maqsud Siddiqovich, Kurbanova Lola Ulug‘bek qizi, Qurbanova Ro‘zikajon Ulug‘bek qizi.* O‘zbek tili korpusi dasturiy ta’minotini yaratish
6. *Abjalova Manzura Abdurashetovna.* Parallel korpuslarni yaratish asoslari
7. *Nurmatova Guzal Hakimovna.* Discussion of nano-prefixed terms
8. *Toshpo‘latova Nilufar Abdug‘ani qizi.* Korpus lingvistikasining progressiv masalalari
9. *Xudirova Gulnora Narzievna.* О необходимости создания национального корпуса Узбекского языка
10. *Vasliddinova Kamola Qodirjon qizi.* Korpus lingvistikasi va dunyo tilshunosligida korpusga oid nazariya va tadqiqotlar
11. *Yulbarsov O.* Korpus tabiiy tillarning milliy xususiyatini saqlab qolishda muhim instrument
12. *Ismadiyrov Zafar.* Semantik annotatsiyalangan korpuslar tavsifi

13. *Sadikova Munisa Kuanish qizi.* Kommunikativ til imkoniyatlarini rivojlantirishda korpus texnologiyalaridan foydalanish
14. *Arabboyeva Gulchehra.* Using digital metadata in electronic corpora
15. *Husanova Dildora Narzulla qizi.* O‘zbek tili uchun dialektal korpusning lingvistik asoslari
16. *Anorboyeva Dilshoda Ibrohimjon qizi, Jo‘raqulova Mushtariy.* Parallel korpusning o‘rganilishiga doir tajribalar tahlili
17. *Samiyeva Ozoda Olimjon qizi.* Korpus lingvistikasining dolzarb masalalari
18. *Toshpo‘latova Dilshoda Karimjanovna.* Ilmiy uslubda sohaviy terminologiyani yaratishda valentlik tushunchasi
19. *Qo‘ziyeva Sitara Ibodulla qizi.* O‘zbek korpus lingvistikasida XI-XIX asr adabiy manbalari leksikografiyasining o‘rni
20. *Mukhammadiyeva Kamola, Mukhammadjonova Mavluda Ravshanova Dinora, Sharipova Nafosat.* Uzbek electronic corpus of newspaper texts

2-SHO‘BA. TIL TA‘LIMIDA KOMPYUTER TEXNOLOGIYALARI

O‘tkazilish joyi: O‘zbek filologiyasi fakulteti binosi, 108-xona

Rais – Fattaxova D.

Rais o‘rinbosari – Bekmuhamedova N.

1. *Keldiyorova Gulchehra.* O‘zga tillarni o‘qitishda internetning o‘rni
2. *Xasanova Maxinur Yuldasbaevna.* Тенденции развития технологии “интернета вещей” в Узбекистане
3. *Bekmuhamedova Harqiz Islamovna.* O‘zga tilli guruhlarda til o‘qitishda multimedia taqdimotidan foydalanish
4. *Topildiyeva Feruza Raximjonovna.* Ta‘lim jarayonida kompyuter texnologiyalari, multimediali o‘quv kontentlaridan foydalanish o‘rni va samarasi

5. *Axmedova M.X., Fattaxova Diloram Abdurahmanova.* Использование информационно коммуникационных технологий при обучении языку
6. *Inogamova Nargiza Shavkatovna.* Использование современных икт в процессе обучения языкам
7. *Saodat Boysariyeva Baxtiyor qizi.* Til o'rganishda KYTO' va MYTO'dan foydalanish
8. *Abdullayeva Zamira Shamshaddinovna, Shihnazarova Gulal Alisherovna.* Intellektual tahlil asosida chet tili bilimini tekshirishni modellashtirish
9. *Teshaboyev Allayorjon, Sayfutdinova Mexrinoz.* Chet tillarini o'qitishda axborot texnologiyalarining o'rni
10. *Fattaxova Diloram Abduraxmanovna.* Tillarni o'qitish jarayonida multimediali o'quv kontentlaridan foydalanish
11. *Daniyarov. B.X.* Akademik yozuv darslarida zamonaviy smartfonlardan foydalanish

3-SHO'BA. NLPDA TIL VA NUTQ TAHLILI (LINGVISTIK ANALIZATOR: MORFOLOGIK, SINTAKTIK VA SEMANTIK TAHLIL, NUTQ ANALIZI VA SINTEZI)

O'tkazilish joyi: O'zbek filologiyasi fakulteti binosi, 109-xona

Rais – Taxirov Zair.

Rais o'rinbosari – Abidova Shaxnoza

1. *Abidova Shaxnoza Baxodirovna, Elmira Nazirova, Ma'mura Uzakova.* Turkiy tillar o'rtasida tabiiy tillarni qayta ishlash modeli (o'zbek tili misolida)
2. *Ravshanov H., Bakaev I. I.* Проектирование морфологического анализатора для естественных языков на примере узбекского языка
3. *Taxirov Zair.* Til va uslub matn tahririning birinchi bosqichi sifatida
4. *Ismailov Alisher Shakirovich, Qodirova Gulnoza To'xtasinjon qizi, Yigitaliyeva Maftuna Aliasqar qizi, Xusanova Rayxona.* O'zbek stemasi algoritmi

5. **Tuliyev Ulugbek.** Analysis of the semantic relatedness of words based on a common dictionary
6. **Boboyev Lochinbek Boymurotovich.** Matnli hujjatlarni tasniflashning gibrid algoritmini ishlab chiqish
7. **Urazaliyeva Mavluda Yangiboyevna.** Korpusda morfologik analizator uchun lingvistik modellashtirish masalalari
8. **Bahriddinova Yulduzxon Bahriddin qizi.** Kompyuter lingvistikasining nutq birliklari analizatorlari va ularning tahlili
9. **Yandasheva Tursunoy Rustam qizi.** Ingliz va o‘zbek tili frazemalarida inson qiyofasi va xulq-atvori ifodasi
10. **Fayruza Alijonova Tohirjon qizi.** Tabiiy tilni qayta ishlash jarayonida yuzaga keladigan asosiy muammolar
11. **Raximov Xasanboy Komiljonovich.** Sentiment tahlilga oid xorij tadqiqotlari
12. **Axmedova Xolisxon Ilkomovna.** Importance of statistical methods in determine the homonymy
13. **Matlatipov G‘ayrat Raximbayevich, Otamuramat Maksydbek Shonazarovich, Ramatova Ma‘mura Gulimboy qizi.** O‘zbek tilshunosligi uchun qisqartirilmaydigan grammatika tuzish
14. **To‘rayev Boburxon Shuhrat o‘g‘li.** O‘zbek tili matnidagi nostandart so‘zlarni normallashtirish muammolarini yechish
15. **Mirzakamolova Sadoqatxon Sayidaxmadovna.** Muloqotda samimiylik tushunchasining yondosh tushunchalar bilan kesishuvi
16. **Vazira Bekova G‘opirjon qizi.** Tarjima jarayonida mashina tarjimasining ahamiyati va muammolari
17. **Shamsiyeva Gulshoda Asliddin qizi.** O‘zbek-ingliz tillari uchun parallel korpusga asoslangan mashina tarjimasi texnologiyasi
18. **Avezova Anajon Ko‘paysin qizi.** Mashina tarjimasida antroponimlar bilan ishlash (o‘zbek va turk tillaridagi antroponimlar misolida)

19. *Abror Shaymardanov*. Recent advancements in Uzbek NLP tools
20. *Abduraxmonova Sohiba Aktam qizi*. Bolalarning matn persepsiyasida soʻzlarning eslab qolinishi

4-SHOʻBA. KOMPYUTER LEKSIKOGRAFIYASI: ONTOLOGIYA, TEZAVURUS

Oʻtkazilish joyi: Oʻzbek filologiyasi fakulteti ARM

Rais – Yandasheva Tursunoy

Rais oʻrinbosari – Israilova Saodat

1. *Aziz Otemisov*. Turkiy tillarda chastotali lugʻat tuzish tarixidan
2. *Xoshimjonova Qizlarxon Neʼmatilla qizi*. Oʻzbek tili tezavrusi uchun ot soʻz turkumi doirasidagi ayrim konseptlarning psixolingvistik tadqiqi
3. *Qodirova Zebo Gulboyevna*. Bilimlar bazasini ontologik modellarda ifodalash
4. *Latipova Gulasal*. Oʻzbek tili valentlik lugʻatini yaratishda korpusga asoslangan tahlil
5. *Mohira Saparova*. The basic features of thesaurus dictionaries
6. *Sirojiddin Xudoyberganov*. Verbs in Thesaurus
7. *Joʻraqulova Madina Subhonovna, Xoliyorova Gulruxsor*. Kompyuter leksikografiyasida assotsiativ maydon birliklarining genderologik tadqiqi.
8. *Babajanova Lobar Jamoladdin qizi*. Tilshunoslik axborot tizimida tezavrusdan foydalanish asoslari
9. *Turobova Matluba Raxmatullayevna*. Internet lugʻatchiligining shakllanishi
10. *Tursunova Sojidxon Axmadjon qizi*. Kompyuter leksikografiyasi – oʻzbek tilshunosligining muhim yutuqlaridan biri sifatida
11. *Karimova Mastura Ablaxat qizi*. Rus tilshunosligida alluziya: oʻrganilishi va turlari

12. ***Xoshimjonova Qizlarxon Ne'matilla qizi.*** O'zbek tili tezaurusi uchun ot so'z turkumi doirasidagi ayrim konseptlarning psixolingvistik tadqiqi
13. ***Oybekova Sarvinoz Oybekovna.*** Bilingval tezaurus yaratishda sohaviy terminologiya masalalari
14. ***Israilova Saodat, Ergasheva Ma'suda.*** Bilingvizm turlari va ikkinchi til leksik ba'zasi

